

HARGITAVÁRALJA

A Hargitaváralja jelképes székely községek hlv. közlönye
TUDOMÁNYOS, SZÉPIRODALMI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

Felelősszerkesztő:
Cs. JÓSA JÁNOS

Főszerkesztők:
DIMÉNY MÓZES
Dr. BOGA DEZSŐ

Szerkesztő:
Dr. NÉMEDY GYULA

Tartalom.

TIZENHÁRMAN . . . vitéz Kéray Endre.
 TIZENÖTÉVES ÉVFORDULÓ. Dimény Mózes.
 BÜNBÁNÓ BUCSUSOK. Szöcs Pál.
 EGYET-MÁST CSIKSOMLYÓRÓL. Lakatos Miklós.
 NINCSE HALÁL, CSAK UJJÁSZÜLETÉS. Dr. Boga
 Dezső.
 GYORSFÉNYKÉPEK EGY KÖNYVTARRÓL. Dr. Né-
 medy Gyula.
 NÓTÁSKÖNYVBŐL: L. Keczer Géza.
 ERDÉLYI HIREK.
 KÖZSÉGI HIREK. —SzEFHE-élet.
 SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szeged, Csemegi-utca 4.

Szellemiek és anyagiak
e címre küldendők.

✱

Fel. szerkesztő telefonja: 21—06.

✱

Főmunkatársak:

Dr. BOGDÁN JÓZSEF

író, Makó.

GAZSÓ MÁTYÁS

író, Szeged.

vitéz dr. BODOR ALADÁR

író, Budapest.

Dr. GYENGE MIKLÓS

író és főszerkesztő, Makó.

Dr. GYULAY FERENC

író, főszerkesztő, Budapest.

Dr. KEMENES ANTAL

író, Jászberény.

csatószegei és kóródi

KÓRÓDY ISTVÁN

min. tanácsos,

a debreceni Hargitaváralja j. sz. k.
bírája.

a „Hargitaváralja“ debreceni
szerkesztője.

KOVÁCS DÉNES

író, Máriabesenyő.

OROSZLÁNY GÁBOR

író, szerkesztő.

PÉTERFY GYULA

a kispesti Hargitaváralja j. sz. k.
bírája.

a „Hargitaváralja“ kispesti
szerkesztője.

Dr. SZACSVAY JÓZSEF

író, Budapest.

VARGYASSY MÁRTON

író, a pestszenterzsébeti

Hargitaváralja j. sz. k. bírája.

a „Hargitaváralja“ pestszenterzsébeti
szerkesztője.

Felelős kiadó (ideiglenesen):

Cs. JÓSA JÁNOS

Szerkesztői üzenetek.

Felelős szerkesztő hivatalos órája
mindennap 4—5-ig.

Szerkesztőségi ülés minden szom-
baton 5—6-ig a Hargitaváralja jel-
kép. székely község hivatalos helyi-
ségében (Ipartestület székházában).

Kéziratokat vissza nem adunk.

Írásaitokat gépirással, vagy ol-
vashatóan küldjétek.

Alsódabas, szentkirályi I. József.
Emlékezteli kedves leveled sok me-
legséget és örömet nyújtott nekünk.
Az emlékezésekből egy-egy kedves
silk is kikerekedhetne tollad alól.
Igaz székely szived támogatását kö-
szönve, szeretettel köszöntlek!

Felsőgalla, M. Árpád. Köszönjük!
Községetek bekapcsolódásáról, életé-
ről miért nem kapunk hírt? Örö-
münkre szolgált, hogy b. neved újra
bekerülhetett névjegyzékünkbe! Kö-
szönet és üdv!

Lajosmizse, J. Péter. A szívből
jövő kívánságokat és a beküldött szé-
kely címekeket köszönöm. Üdvözlünk!

A címkép Buday György fametszete.

ELŐFIZETÉSI DIJAK:

Negyedévre — — —	2.50 P
Félévre — — —	4.50 P
Egész évre — — —	8.— P
Számonkint — — —	0.20 P

Hargitabeli lakóknak:

Negyedévre — — —	2.— P
Félévre — — —	3.50 P
Egész évre — — —	6.— P
Számonkint — — —	0.16 P

Laptulajdonos:

a Hargitaváralja jelképes székely
község.

Nyomatott:

ABLAKA GYÖRGY

könyvnyomdájában, Szegeden.

Szeged, 1936. október 8 csütörtök. I. évfolyam 9. szám.

HARGITAVÁRALJA

A Hargitaváralja jelképes székely községek hiv. közlönye

Tudományos, szépirodalmi és társadalmi hetilap. Megjelenik minden csütörtökön.

Felelős szerkesztő: csíkszentgyörgyi JÓSA JÁNOS községi bíró.

Főszerkesztők: DIMÉNY MÓZES községi bíró Budapest, Dr. BOGA DEZSŐ Szeged.

Szerkesztő: NÉMEDY GYULA.

Tizenhárman.

Irta: vitéz Kéray Endre katonaköltő.

*A messze ködében fekete árnyak . . .
Négy . . . Kilenc meg akasztófákon . . .
Lebegnek az éjben, öklöket ráznak,
Sóhajtoznak, nyögnek: „Jó Magyarországom!”*

*Sóhajtoznak, nyögnek . . . Szent csontjuk zördül
S kard csillan, mind a tizenhárom.
Hősi kardok, — a leghősibbek közül, —
Villantják az éjbe: „Szép Magyarországom!”*

*Villantják dacosan s suhanásuk zúg,
Zúg, sikolt az aradi tájon:
„A szellem meg nem hal, szava sem hazúg:
— Vár még boldogság rád, Nagymagyarországom!”*

*. . . A messze ködében fekete árnyak . . .
Négy . . . Kilenc meg akasztófákon . . .
Lebegnek, inognak és járnak, várnak,
Sóhajtoznak: „Szegény, szent Magyarországom!”*

Tizenötéves évforduló.

Dimény Mózes.

Az oláh betörés alkalmával, mint a haditelefonügyek előadója, az elsők között értesültem véreink borzalmas meneküléséről és Budapestre érkezéséről. Erről értesítettem a Székely Egyesületnek közelmúltban elhunyt elnökét, Benedek Sándort s kértem, hogy az egyesület gondoskodjék idemenekült testvéreink támogatásáról. Rövid időn belül létesült a Dohány-utcában az Erdélyi Menekülteket Segélyező Iroda. Nem kétséges, hogy azt az említett testvérünk hívta életre.

Az oláhok kiverése után véreink visszatérhettek az ősi fészekbe, az említett segélyző irodára tehát nem volt többé szükség; de azt hiszem, hogy annak jótékony működésére, mint a székely együttérzés gyümölcseire azok, akik igénybe vették gyámolító kezét, arra talán még most is hálásan emlékeznek vissza.

Azután következett a nagy összeomlás, mely katasztrófális csapást mért nemzetünkre, hontalanná tette a székelyt saját hazájában. Ez sarkalta előrelátó, néhai dr. Gagyhy Dénes testvérünket arra, hogy a szétszóródott székelyeknek egy táborba való tömörítését intézményesen lehetővé tegye. Ennek a célnak megvalósítása érdekében úgyszólván lázas tevékenységet fejtett ki. A Károlyi-féle köztársaság alatt nagy agitációval nyilvános, a tanácsköztársaság az oláh megszállás ideje alatt pedig különféle helyeken titkos összejöveteleket, gyűléseket rendezett, azonfölül többünkkel egyenként is fenntartotta az állandó érintkezést a szervezési kérdések megbeszélése érdekében. Ezekkel egyidejűleg elkészítette a község alapszabályait és jóváhagyásra előterjesztette. Most van tizenöt éve, hogy működésünket törvényes alapon megkezdettük. Megkezdettük, de vajjon elvégeztük-e azt a munkát, melynek alapszabályszerű feladata az, hogy felkaroljuk, támogassuk az őshazán kívül élő székelyek társadalmi, közművelődési és gazdasági ügyeit; hogy istápoljunk egyenként és összesen minden székelyt, hogy őrizzük, tiszteljük és felújítsuk az őshagyományokat, szokásokat és erkölcsöket? Sajnos, ezeknek a feladatoknak csak igen kis mértékben tettünk eleget, mert a székelység nagy tömege még mostanáig sem gyűlt egy táborba. Önként merül fel a kérdés, vajjon kit terhel ezért a felelősség? Igen, a felelősség, mert nemzetünk jelenlegi tragikus és szenvedésteljes helyzetében meg kell állapítani, hogy akkor, amikor fajunk jövője, tehát létérdekében a legnagyobb szükség volna a teljes összefogásra, mi az oka annak, hogy nem tudunk egy táborba egyesülni és a kitűzött céljaink, valamint a jobb jövő munkálása és kiküzdése érdekében vállvetve együtt dolgozni? E tekintetben minden mulasztás, közömbösség, nemtörődomség, áldozathozatal hiánya súlyos bűn, melyet nem lehet semmivel sem igazolni.

A felelősség kérdésében történeti hűségnek megfelelően megállapítom, hogy az anyaközség előljárósága az egy táborba gyűjtést többször megkísérelte; 1932. március 12-én rendezett műsoros-

estünkön tartott prologusunkban magam is rámutattam a szervezkedés szükségességére, kötelelességszerűségére. — A község szervezőbizottsága 1933-ban 10.000 példányban küldött szét egy táborba hívó szöveget, amit a rádióban és az ország valamennyi nagyobb lapjában is ismertetett. A f. évben pedig újabb felhívással fordultunk és fordultunk székely testvéreinkhez, hívtuk és hívjuk őket faj- és nemzetmentő munkára. Az eredmény egyáltalán nem felel meg a várakozásnak, mert a két utóbbi szövegre, csak pár százan léptek be a község lakói közé és mindössze csak 5 társközség alakult meg alapszabályszerűen. Ezek a számok nem állanak arányban a Csonka-Magyarországon élő székelyek létszámával.

Mint a fentiekből látható, a község előljárási szándéka, munkája megtört a székelység nagyrészenek közömbösségén. Megengedem azt a megnyilvánult felfogást, hogy a községnek főképp kezdetben talán nagyobb erővel kellett volna elkezdni és állandóan folytatni a szervezési munkát, a jó alkalmak és konjunktúrák teljes kihasználásával, de emellett az a meggyőződésem, hogy az egytáborba gyűlés egyedül székely testvéreinken múlt, illetőleg múlik, mert különösen az említett utóbbi szövegeink óta mindenkinél tudomása volt és van jelképes községi létezéséről, s így annak megtöltése véreink tömegének belépésétől függött és függ ma is. Sajnos, azonban a nagy tömegek az említett nagy propagandákra sem jelentkeztek. Különösen ki kell emelnem azt, hogy munkánkban a legnagyobb részben éppen azokat a székely testvéreinket nélkülözzük, akik foglalkozásuknál, társadalmi állásuknál és anyagi helyzetüknek fogva székely nemzeti céljaink kivételében a legnagyobb segítséget, erőt nyújthatnák. Ezekből, kétségtelen, hogy nem okultunk az oláhok betörése után fajtánkra szakadt mérhetetlen szenvedésből, és hogy minket hidegen hagy, nem izgat erdélyi testvéreink jelenlegi, idegeneket is felháborító szenvedése. Legalább is ezt mutatja az, hogy az itteni székelység nagyrésze távot tartja magát minden megmozdulástól, minden szervezkedéstől, melyeknek pedig egyedüli célja: a segítségnyújtás az üldözés és pusztítás alatt szenvedő testvéreinknek.

Minden székelynek egy táborban van a helye. Aki a mai súlyos történelmi időkben még megerőltetése árán is nem akar áldozni az itteni, de legfőképp Erdélyben nyomorgó, szenvedő testvéreink támogatására, a jobb jövő munkálására és a faji kultúra megtartására, az nem igazi székely!

Jelképes községiünk 15 éves évfordulója alkalmából ezúton is kérünk minden székelyt, hogy lépjenek be és hozzájáruljanak ismerőseiket, barátait is Hargitaváralja lakói közé, hogy így valamennyi székely és az ezekkel egyetértők egy nagy táborban lehessenek, melyben közös munkával és áldozattal együtt dolgozhatunk fajunk és nemzetünk jobb jövőjéért. Ha ezt nem tesszük, eljön az idő, a számonkérés ideje, mikor nemtörődömségünk és mulasztásunk miatt szégyelnünk kell magunkat, főképp erdélyi testvéreinkkel szemben. Különösen szégyelnünk kell magunkat abban a tudatban, hogy sok külföldi barátunk fáradsággal és áldozattal

többször is eljön ide hozzánk, hogy megismerje igazságunkat, keresse, munkálja a jobb magyar jövő felé vezető utat, míg ezzel szemben a csonkamagyarországi székelyek tömegei úgy viselkednek, mintha Erdély, valamint az ottlévő fajtestvéreink sorsa és az itteni feladataink minket egyáltalában nem érdekelnének. Munkát, áldozatot a jobb jövőért, fajunk fenntartásáért nem akarunk hozni. Mi csak a sült galambot várjuk, ami nem egyeztethető össze a székely múlttal, öntudattal, önérzettel és a székely élni akarással.

Elkövetkezett az utolsó óra az összefogásra, mert már tüzzel-vassal pusztítják véreinket ott a szülőföldünkön, másfelől mert a leghatalmasabb birodalom külügyminisztere szót emelt az érdeünkben. Nemcsak kötelesség, de az illendőség is azt parancsolja, hogy mint legelső sorban érdekeltek, mi siessünk Eden támogatására, igazságos ügyünk győzelmének kiküzdésére. *Fogjunk tehát össze, jöjjön minden testvérünk jelképes községünkbe, emellett e'ő-fizetésükkel támogassuk mindnyájan ezt a lapot, hogy ügyünk szolgálatában összekötő kapocs lehessen és maradhasson.*

Együttes munkára sarkalljon bennünket a másfél évtizedes évforduló, amelynek alkalmából emlékezzünk meg kegyelettel és hálával dr. Gagvyh Dénes testvérünkről, a község megalapítójáról, akinek lelkét állandóan lángban tartotta fajtájának szeretete és a vérei sorsáért való aggodása.

Bűnbánó búcsúsok.

*Nagy, rideg falú kolostoromból
nyírottfejú, gyémántszájú barátok
Máriás lobogókkal útra kelnek,
Kálvária tövében a somlyai
csodatevő Szűzhöz
búcsúra menetelnek.*

*Nyúzott hátú, öreg falucskákban
útszélen halad a barát karaván,
fojtó porban. Szól a Mária-ének,
Keresztek várják a faluk végein
s harangszót szentelnek
a fogadás jelének.*

*Kálvária tövében a somlyai
csodatevő Szűz nagy napra virrad,
napsugár arcával hívja már őket:
bűnbánó seregben csuhás barátot
s barátot kísérő
piros pönkösi nőket.*

*Könnyező szívüket lerakják
a Jóság, Szépség istenasszonyánál
s nagy gyónások után megvezekelnek.
Csuhas barátok s kísértő asszonyok
bűnük könnyültével
haza így menetelnek.*

*Kopasz, rideg ház kolostorom,
belé asszonybűnben jártas barátok
bűnbánó búcsúk után visszatérnek,
s kezdődik újra véres színjátéka
szentséges barátnak
és asszonyfaló vérnek.*

Szőcs Pál.

Egyet-mást Csíksomlyóról.

Lakatos Miklós.

Nem veszitek szerénytelenségnek — azt hiszem — Székely testvéreim, ha szülőfalumról: Csíksomlyóról röviden megemlékezem.

Csíksomlyó Csíkszeredától alig egy félóra járásnyira a kis-somlyóhegy lábánál terül el. Amilyen kicsiny fekvésében és csendes az év legnagyobb részében, ép oly jelentékeny a Székelyföld és a székelynép történetében. A székelynép egyetlen vágya: legalább egyszer elmenni Csíksomlyóra és leborulni a csodatevő Mária-szobor lábai előtt, hogy ott elsírja bánatát, kiöntse keservét — s mert sok fájdalom enyhült meg, azért oly kedves e hely. A csodatevő Mária-szobor a Ferencrendiek 1802-ben épült hatalmas két-tornyú templomában van, amely mellett sok százados kolostor fekszik.

A székelység nehéz napjait mindig valami más erő mozgatta, acélozta. Ez a mozgató, acélozó, lelkesítő erő a Krisztus Anyja, kinek Csíksomlyó a kegyhelye s akinek kegytemplomából százezrek viszik magukkal az Isten Anyja kegyelmét, vigasztalását és megnyugtató áldását. Különösen Püünkösd szombatján és napján élénkül meg Csíksomlyó. Régebben — gyermekkorunkban — az év legnagyobb részében élénk gyermekzsivaj, nagyratörő ifjak, diákok jókedve törte meg a csendet s Csíksomlyó egy zsongó méhkas-hoz hasonlított, mert négy századon keresztül a székely ifjak százai gyülekeztek ide, hogy a tudománnyal magukba szívják az édes anyaföld szeretetét s hogy majd a székelynépnek vezetői, szellemi támaszai legyenek.

A csíki, gyergyói és kászoni katolikusoknak két ősi intézete állott itt: az internátussal és konviktussal kapcsolatos főgimnázium és Haynald püspök által alapított tanítóképző intézet, mert az egykori Székelyföld intelligenciája Csíksomlyóra választott,

Erdély annyi sok, kiváló szépségű helyei közül. Eleinte mind a kettő a Ferencrendi atyák vezetése alatt állott, később, a mult század végén, teljesen világiak kezére került. A két intézet nem is nagyon régen Csíksomlyóról Csíkszeredára helyeztetett át s félő, hogy az oláh uralom a régi intézeteket is kikezdi... A gimnázium épületében ma árvákat nevelnek az irgalmas Nénék, a tanítóképzőt pedig szövőgyárrá alakították át az oláhok, amely még ma sincs üzemben. Így csak az ősi kolostor van meg még és 1918. óta az erdélyi Ferencrendiek kisebb papnevelője. A kolostorral szemben van a régi Csíkszék emeletes, szép háza. Nagyon érdekes a a Nagy- és kissomlyó-hegyek között visszaverődő tizenöt szótagos visszhang. A Kissomlyó-hegy lábánál vasas savanyúvízforrás (borvíz) fakad, amelyet különösen a messze idegenből jövő, fáradt búcsúsok nagy élvezettel fogyasztanak el. E gazdag ásványvízforrás szomszédságában délre szintén bő forrással buzog fel a Szentferencrendiek kaszáló helyén az úgynevezett „barátok fürdője“, melyet a barátok bekerítve és jókarban tartanak. A hűlésből keletkező különféle bajoknál kitűnő hatású. Csíksomlyó és Csobotfalva határán, a Somlyó-patakja mellett van még egy ásványvízforrás, melynek gyönyörű zöldpázsitos körében a világháború előtt a csíksomlyói tanulóifjúság tanárainak vezetése alatt kedélyes majálisokat rendezett.

Csíksban minden község ősi katolikus szokás szerint valamely szentnek pártfogása, védnöksége, vagy a Szentháromság, Szentlélek, Boldogságos Szűz oltalma alatt áll és e pártfogók évfordulóján az egyes községek búcsúünnepeket tartanak. Ezt a csiki székelynép oly nagynak tartja, s oly kegyelettel iparkodik megtartani, hogy figyelme egész éven át — mintegy központra — arra irányul s még a legszegényebbek is mindent megtesznek, hogy mennél fényesebben ünnepelhessék meg. Kimagaslik mindenek fölött a csíksomlyói pünkösdi búcsú, amelyre legalább ötvenezer lélek összejön; ugyanitt még Mária nevenapján kb. tízezer ember.

Még vezetése is jönnek moldovaiak a somlyói búcsúra papjaik vezetésével, továbbá Háromszék, Udvarhely és Marostorda vidéke adja a rendes és megszokott közönséget, hogy láthassa azt a kegyszobrot, melyről egy régi író azt állítja, hogy a görögök híres szobrása: Phidias vésője sem tudott volna szebbet alkotni annál. Festői látványt nyújt a szemlélőnek, midőn Pünkösdkor ötvenezer ember lobogók alatt „Szépliliomszál, szűzek Virága“ kezdetű Máriaének hangjaival körmenetileg vonul a Kissomlyó-hegyre. Gyergyóalfalusi, később Székelyudvarhely város plébánosa, gróf Mikes János volt szombathelyi megyéspüspök úr kétszer vezetett búcsúmenetet Csíksomlyóra.

A kegyszobron sok viszontagságnak a nyomai láthatók. Csíksnak talán legsiralmasabb állapota 1661-ben volt. A török szultán erdélyi zavarok lecsillapítása végett Ali basát küldte be tatárhordák élén, akik egész Csíkot végigpusztítják. E tatárdúlás a kolostort sem kerülhette ki. A kolostor háromszor égett le és a szobor csodálatosan megmenekült. A fosztogató tatárok a templomba érve először megijedtek az élő alakot mutató Mária-szobor fenséges

alakjától és egy tatár korbácsával a szobor csodaszép arcához csapott, de szentségtörő karja azonnal megmerevedett. Látva ezt egy másik tatár, még dühösebb haraggal rohant az oltárra és baltájával a kis Jézus homlokához vágott, de merészségeért ez is hasonlóképp bűnhődött. Világos ebből, hogy miért vannak az eltüntethetetlen karcolatok a szobron. A hagyomány szerint Pap Miklós oltárépítő, mikor a jelenlegi oltárt 1848-ban felállította az azelőtt negyvenhat esztendővel épült templomban, megpróbálta ezeket a karcolatokat eltüntetni, de nem sikerült befesteni. Az elmondottakból is kitűnik, hogy a Boldogságos Szűz kegyszobrát Isten csodálatos módon védte meg ellenségeinek kezétől. 1916 szeptember 15-én a csíksomlyói kolostor atyái, akik előzőleg Székelyudvarhelyre mentek az oláhok elől, a kegyszobrot magukkal vitték Kolozsvárra s az elmenekült székelynép zokogása között helyezték el a havas Boldogasszony-templomának főoltárán. 1920. évi Pünkösöd ünnepe óta a szobor újból a somlyói kegytemplom főoltárán áll.

Csíksomlyó és Csobotfalva községektől délkeletre emelkedik a Kissomlyó-hegy tetején a Salvátor — és déli oldalán Szent Antal kápolnáival; nyugati oldalán a Salvátorhoz és Szent Antal kápolnához vezető „Jézu hágójával” és úttal, melyek keresztekkel vannak ékítve. A monda szerint a Kissomlyó-hegy tetején, a Salvátoron át régen mennyei lajtorja jelent meg. A monda azt is beszéli, hogy Szent László egykor vad ellenség előli futásában a Hargitahegyen levő Nagyerdő tetejéről ide szöktetett egy ugrással s ő építteté ide a kápolnát (Kővári). Azonban úgy tudjuk, hogy a Salvátor-kápolnát Szent István építtette.

A Kisomlyó-hegytől délkeleti irányban, közvetlen mellette méltóságteljesen emelkedik az ég felé az 1055 méter magasságú Nagysomlyó-hegy, amelynek tetejéről be lehet látni Al- és Felcsíkot. Ide járatlan, meredek ösvényeken, avaron, görgőkövek közt, szakadékokon át lehet feljutni. A hegytetőn egyszerre szép tisztásra jut az ember. Üdé, puha pázsit, színes, illatos vadvirágok s elragadó kilátás tárul a gyönyörködő szem elé: a távolban kéklő hegyek, közelebb zöld erdők, hullámzó vetésű mezők és szétszórt faluk sorozata.

A hegy tetején vannak a „Sóvár” romjai. Sóvár alatt van egy szeszélyes alakzatú sziklacsoport, melyet kőosztovátának hívnak. A monda szerint egy asszony, az akkor még Sóvár büszke, felfuvalkodott és vallásos érzéséből kivetkőzött úrnője, ki az Isten által megszentelt ünnepnapokat nem igen respektálta: egy vasárnapon, talán éppen Pünkösöd vasárnapján is, szorgalmasan szövögetett. Ezt látva a komaasszonya, megdorgálta és kérdezte, hogy ilyen nagy napon miért dolgozik, miért sző? „Csak ezt a kevés fogyatni valót végzem be”, felelé a könnyelmű erkölcsű asszony. „Igen, ha Isten segít” — mondá a komaasszonya. „Már akár segít, akár nem, ezt én akárhogy is bevégezem” mondá az elbizakodott szövőasszony. De alig mondta ki e szavakat, ő maga és osztovátája is kővé változott azonnal. E monda — figyelmeztetésül — ma is él székelynépünk ajkán.

A Nagysomlyó-hegyről lévén szó, engedtessek meg, hogy egy *megettörtént*, érdekes vadászettel kapcsolatosan megemlékezzem három csíksomlyói vadásztól: ú. m. Szász Károly gimn. tanár, Ambrus Dénes adóhivatali ellenőr és boldogult édesapám: Lakatos Izra, három évtizeden át volt tan. képző intézeti taníró. — Szász Károly — mint sok vadász — arról volt híres, hogy nagyokat fülentve, eldicselkedett, hogy hány medvét stb. lőtt. Persze boldogult édesapámék — magukban mosolyogva — úgy tettek, mintha el is hitték volna azt. Egy szép napon édesapám Ambrus Dénessel megállapodott abban, hogy a mindig nagyokat lódító Szász Károlyt megviccelik. Elhatározták, hogy egy nagy macskára nyúl-bórt húznak. Aztán előre, közösen megbeszéltek napon hármában el is indultak vadászni, de mindig vadászkutyákkal a Nagysomlyó-hegy szélén lévő tisztásra. Kellő távolságban a szolgálólányunk köténye alatt szorongatta a vadászok után a nyúl-bőrbe húzott macskát és vitte a kijelölt, előre megparancsolt helyre. Édesapám állította fel a vadászokat kb. 40 méternyi távolságra egymástól. A leány egy bizonyos jelre elengedte a macskát, amelyet mindjárt a kutyák üzőbe is vettek. Először Ambrus Dénes előtt szaladt a „nyúl“, de ő melléje lőtt, aztán édesapám előtt hajtották a kutyák, aki szintén a levegőbe lőtt, egyben átkiabálva Szász Károlynak, hogy „vigyázz, Károly, szalad a nyúl!“ Most már ketten figyelhették, hogy mi is történik ezután. Szász Károly izgatottan céloz és lő, történetesen pont az előtte szaladó „nyúlra“, de lövése nem talál és a „nyúl“ a mellette levő fára szalad fel. Ekkor — még nem sejtven a huncutságot — Szász Károly csodálkozásában édesapáméknak, kik nagyképűsködéssel figyelték a dolgot, hangosan odakiált, hogy: „*jertek csak, ilyen még nem láttatok, hogy a nyúl a fára felszalad!*“ Ők erre odasiettek, hogy közelebből nézzék a fán levő nyulat. Szász Károly ezután még egy lövést tett a fán levő „nyúlra“, de csak a bőrt érte a golyó, amely a fán fennakadt és macska gyorsan belőle kiszaladt. Csak akkor vette észre Szász Károly, hogy őt édesapámék milyen csalafinta módon csapták be, mire őket éktelenül elkezdte szidni. . . Annak öröme pedig, hogy ilyen ügyesen sikerült Szász Károlyt megviccelni, a vadászat után a jó boráról híres Pál Ignác-féle kocsmában nagyot ittak rá a vadászok.

Istenem, a boldog békében milyen más volt az élet a Székelyföldön! . . .

Leírásomat néhány évvel ezelőtt elhunyt Kassai Lajos volt csíksomlyói plébános, később főgimnáziumi igazgató, c. kanonok, szeretett tanáromnak örökbecsű Székelyhymuszával fejezem be :

1.

*Isten, kinek teremtő szózatára
E szép világ életre ébredett:
Téged dicsér a fenyvesek homálya,
A zúgósél: hegyek, völgyek felett;
Amit a vadvirágok kelyhe ád,
Az illatot fogadd, mint hő imát.*

2.

*Tiéd a nép, a bércek hú lakója,
A hős Csaba maroknyi nemzete;
Erős kezed sok század óta ónja
S bár vérezett, azért el nem vesze,
Ezerszer állott már a pész előtt,
Van hát joga remélni szebb jövőt.*

3.

*Engedd, hogy itt, hol annyi küzdelemnek
 Örök tűzében mindent áldozánk,
 Egy boldogabb nép ajkáról zengjen ének,
 Imádvá Téged s áldva szép hazánk!
 Az Olt s Maros amerre elhalad,
 Harsogja ezt: a Székely él s szabad!*

Nincs halál csak ujjaszületés.

Élet és halál. Két mindennapos jelenség és mégis évezredek óta hiába keresi, kutatja a véges emberi elme a titok nyitját, mely világosságot derítene annak lényegére és feleletet adna az örök miértekre, melyek a világmindenség titkait kutatva, minduntalan elénk merednek. Meddő kísérlet a természet örökkévaló titkait kutatni és belekontárkodni a teremtés csodás rendelkezéseibe. Ha mély alázattal és tisztult lélekkel közelítünk azokhoz a csodás megnyilatkozásokhoz, amelyek ezer és millió változatban mutatkoznak meg előttünk és melyekben annyi bölcsesség, szépség, értelem és vigasz nyer kifejezést, hogy mellette eltörpül minden emberi kiválóság, akkor, de csakis akkor juthatunk közelebb a világmindenség misztériumához és érthetjük meg az élet és halál titkát. Szemük van, de nem látnak, — mondja az írás. Mennyire igaz ez a megállapítás! Hiszen az élet és halál titkát firtatva és az örök élet problémáját kutatva, nem vesszük észre, hogy a felelet önként kínálkozik és a Mindenség Alkotója örök megisméltődésben enged betekintést a csodálatos misztériumba. Hisz a tavasz csókos-dalos nászhangulatában, a gyümölcsérlelő nyár perzselő hevében, az ősz kedves melanchóliájában a diadalmas élet újjászületését ünnepli a természet és a tél nagy, csillogó fehér palástjával egybeoleli az egész mindenséget; a legcsodálatosabb szimfóniája az élet és halál gondolatának. A szirmát hullató virág, mely a hervadás után tavasszal megszépülve születik újjá és a napsugár csókjára pompás szirmait kitarja, egyben az emberi életet is szimbolizálja. És a természet minden paránya részese az újjászületés csodájának, csupán az ember, a teremtés koronája, esne áldozatul a vigasztalan enyészetnek?

Minden élő egyben ígéret, mely magában hordozza az örökkévalóságot. A megújódás lehetősége egyben a nemesedés lehetőségét is jelenti és mindaz a szépség és érték, ami a lélek kikristályosodásában érvényre juthat, csupán generációk tisztítótüzén érheti el kiteljesedését. Egy nép, egy nemzet jövője és az örökkévalósághoz való joga a fiatalság lelkében újjászülető őserő intenzitásától függ, mely viszont csak akkor érvényesülhet a maga teljességében, ha mindazt az értéket és szépséget, ami az elődökben kivilágzott, átmenti a jövő számára és megértő harmóniában veszi fel a küzdelmet egy szebb és boldogabb jövő érdekében. A férfikor bölcsesége és a fiatalság lelkes aktivitása a kapocs, mely a

halált legyőzve a múltat a jövővel egybeforrasztja és ezzel a nemzet boldogulását biztosítja. Ezért köszöntjük boldog örömmel az ifjúságot, mely részt kér abból a munkából, melyet a székely egység megeremtése, a székely-magyar testvériség kiépítése és a szabad, boldog Erdély visszaszerzése gondolatának ápolása érdekében kezdtünk.

Valahol messzi, a titokzatos Kelet derús ege alatt ringott a bölcsőnk és Hadúr a pogány isten lánglelke táplálta a tüzet, mely legyőzve minden akadályt, Európa keletén fellángolt és bevilágította az utat, melyet a végzet jelölt ki számunkra. Mint a fergeg, jött a hún sereg, s nyomában nemes törzs nemes hajtása lépett és Árpád nemzetsége átvette a vérrel szerzett örökséget. Vele a történelem véres színpadára új szereplő lépett. Riadtan menekültek előle a hősöknek álcázott komédiások, de a végzet szekere, tovább dübörgött és jöttek helyükre mások. Százszor átformalódott Európa térképe, a tomboló viharban, mely végigszáguldott rajtunk, nem egyszer alul maradtunk, de végül mégis győztünk és a poklok minden acsarkodása ellenére mégis a helyünkön maradtunk, mert ha ki is dőlt a vihartépte tölgy, a csonkján új hajtás fakadt és a kard, mely a hős apák kezéből kihullt, a méltó utódok kezében újult erővel sújtott és legyőzte a halált.

A mai székely ifjúságra vár a feladat, hogy bebizonyítsa az egész világnak, hogy van, még erő a székely ökölben és nem törte meg a rabság és szenvedés.

A halálos ítélet, mellyel bennünket Trianonban sújtottak, súlyos tévedés. Egy nemzet számára, mely ezer évig diadallal helyt állt, nincs halál, csak újjászületés!

Dr., Boga Dezső.

Gyorsfényképek egy átlagos szegedi könyvtár erdélyi és székely anyagáról.

Dr. Némedy Gyula.

Véletlenül kerültem olyan szegedi, átlagos, magánkönyvtárba, amely eléggé felszerelt, állandóan gyarapodik, de semmiféle irányban sem szakkönyvtár. Talán mégis legtöbb benne a művészettörténeti anyag.

Módomban volt a könyvtárt pár napig áttekinteni. A szemlélődés elég futólagos volt, mert összevéve, pár napi szabadságomból, csak kevés időt tölthettem bibliofil, szegedi barátomnál.

Hirtelen felötlött bennem, hogy vajjon találok-e egy ilyen, már vázolt minőségű, könyvtárban erdélyi és székely témájú könyveket, s hogy vajjon igaz-e erdélyi és székely barátainknak az a néha kimondott, de többször csak gondolatban maradó aggodalma, hogy az „alföldi” ember meg nem érti az „erdélyi”, „székely” lelkiséget, egyéniséget, az erdélyi és székely „zamatot”, különleges, történelemszülte elkülönítettségét, amely szinte idegenül vándorol ezeken

a homokos, csonkahazai, bajtűzdelte, alföldi térségeken . . . ?

Gyóntassuk hát ki ebben a kérdésben ezt az alföldi, erdélyi-székelly barátaink által nem is ismert „*átlag*“-könyvtárt, amilyen sok van a Tisza—Duna-közén.

Hirtelen gvorsfényképeket veszek fel, mozaikszerűen, rendszertelenül, ezekből azután ki fog tűnni az érdeklődés, vagy az érdeklődés-hiánya az erdélyi problémákkal szemben.

*

A művészeti, esztétikai szempontok állnak legközelebb szívemhez, ezért leggyorsabban felötlenek *Toroczkai Wigand Ede* könyvei, albumai. — „*Régi kert és miései*“ (mívesei), — „*Hímes udvar*“, — „*Cserényes házak*“, — „*Hajdonába régös-régön . . .*“ — „*Öreg csillagok*“, — mind olyan egyszerű, az erdélyi, székely műveltség, szépség és hagyomány csillagporos, fényes könyvcímei, amelyeknél csak a tartalom és a szerző rajzai a fényesebbek, meghatóbbak. A „*Táltos*“ kiadásában 1917-ben jelentek meg ezek az albumok. Megkérdeztem a könyvtár gazdájától, hogy mikor szerezte be ezeket a könyveket. „*Nem most, hanem még 1917-ben*“, — hanzzolt a válasz. „*Már akkor nagyon érdekelt Erdély és a székely művészet*“, mondotta tovább. Kincsek ezek a könyvek, amelyekben megvalósul *Toroczkai Wigand* mondása: „*A rög élő szelleme a nép lelke*“. Ezt kutatta *Wigand*. Meg is találta. Mi is megtalálhatjuk ezekben a könyvekben. A jeles művész „*Kalotaszeg, Torockó* s a székelyföld emberei közé keveredett, hol az ősi fonatú, öregektől űzött mesterséget tanulmányozta, . . . sokáig állott öregrendű, megsúvadt, bogoshátú házuk előtt, melyeket öregtölgyből, fenyűből rótanak boronába, szögelletükön kiálló gerezdekkel, . . . a galambbúgos kapuk is sokszor látták vendégül . . .“

A „*hajdonába — régös-régön*“ című albumban „*Réka asszon deckás ablaka*“, a „*Szerelembúvó*“, a „*Csaba-böleseje*“, „*Attila sátorpalotája*“ olyan rajzok, olyan visszaálmodásai elődeink szépszeretetének, — hogy szemléletükön megsajdul a szív és „*szárazon lég a férfiszem*“.

A „*Hímes udvar*“ c. munkában megtaláltam kolozsvári, azóta már meghalt jogtanáromnak, Somló Bódognak háztervét, amely mellé még a Szamos is oda van írva. Voltam e házban, doktorraavatásom után. Amikor e kolozsvári, igazmagyar, tündéri úrilakban beszélgettem tanárommal, Somló Bódoggal, nem gondoltam, hogy olyan hamar elvesztjük tanáromat, Erdélyt, a galambbúgos cserfakapukat, a régimódi, kemény-csűröket, az ősi székely pitarokat, elvesztjük legalább is jóidőre azt a lehetőséget, hogy *Toroczkai Wigand* művészetéből kisarjadjon egy olyan általános törőlmetszett, nagy magyar művészet, amely az ősi népművészettel testvérágon borult volna virágba. Amikor kiléptem Somló Bódog kolozsvári, úri lakjából, olyan hangulat áradt el lelkemen, amelyet csak most éreztem újra, az igazi magyar építőművész alkotásait, e könyvek során, végigszemlélve. Hála ennek az „*átlag*“-szegedi könyvtárnak.

Megindultan néztem Toroczkai Wigand egyik könyve elején az ajánlást: „*Feleségemnek*“. Én ezt az ajánlást megtoldom, mert írhatta volna oda ezt is: „*Nemzetemnek, a szépet szeretőknek, a székelyekkel nem rokonszenvezőknek* (ha vannak ilyenek)!“

Nemzetet, ősi, igaz szépségeket nevelő könyvek ezek, amelyeket ha elolvassunk, összeforrunk a székelységgel, még ha vér szerint nem is azok vagyunk.

Toroczkai Wigand: „*Hajdonába — régös-régön*“ című könyvében előszóul „*Regös éneköt*“ közöl, amelyben Réka asszony regéjéből ez a rész is benne van:

„*En derága szüledajkám . . . fűtű való kopjafája, pávaszöme' kirovázva. Az ű lölke lölköm ójja örökkéig űt sirajja . . .*“

Elringat bennünket és az ősi gyökérhez visszahúz ez az ódon hang és figyelmeztet mind az öt könyv, minden nekünk átmentett, s ékszerként, dédelgetésre érdemes rajz, szöveg, ötlet, művészet, hogy drága szüledajkánk a székely kincses hagyomány, hogy emellé pávaszemes kópjafának sohasem szabad kerülni, hogy a székelyek lelke az alföldieknek is kelesztő és megóvó kovásza s hogy addig kell siratnunk az ideiglenesen elvesztett székelyföldet, amíg a Toroczkói Wigand által megőrzött és megnemesített ősmagyar, székely és mégis korszerű építésmód, népviselet, erkölcs és életmód újra élővé, teljessé, nagymagyarországivá tornyosulhat.

L. Keczer Géza székely dalköltő Nótáskönyveiből.¹

Mit ér nekem?

*Mit ér nekem a városnak százezer pompája?
Az én székely kis falum a világ legszebb tája!
Ottan még a napsugár is melegebben süt rám;
Ott lakik a boldogságom: az én kincsem, rózsám.*

*Visszajáró csókos esték, illatos virágok,
Szerelmes csókjaidtól mámorosan járok:
Minden virág azt susogja: Te vagy az én kincsem,
Csókolódzó, kis ajkadnak párja sehol sincsen . . .*

¹ L. Keczer Géza székely dalköltőnkéről és Nótáskönyveiről egyik számunkban már megemlékeztünk. L. Keczer Géza nótáskönyvei iránt országosan mutatkozó meleg érdeklődés szinte nap-nap után növekszik. Népdalait nemesak az országos hírű énekeseink, mint Szánthó Gyula és Orbán Sándor, vették fel műsorukba, hanem a cigányzenekarok körében is általánosan közkedveltekké váltak.

L. Keczer Géza székely testvérünk Nótáskönyvei iránt mutatkozó fokozódó érdeklődés készlet bennünket arra, hogy egy-két népdalát még közreadjuk minél szélesebb körben leendő elterjesztés érdekében.

Tulipános kis kertemben . . .

*Tulipános kis kertemben szép virágok nyílnak;
Kedves babám minden este Téged ide hívlak;
Szakajtok majd néked egy-két rózsát, meg virágot,
Így kérek én tőled édes csókot, boldogságot.*

*Tulipános láda lett a szivem boldogsága,
Mert benne van a lelkemnek minden titka, vágya,
Boldogság, ha kinyitom a tulipánosládát,
Nemsokára elveszem a falu legszebb lányát . . .*

Erdélyi hírek.

Román logika. Fogas József temesvári postatisztviselőt a napokban elbocsátották állásából azon a címen, hogy nem bírja az államnyelvet. Ez a szomorú sors azt a Fogas Józsefet érte, aki többszöri nyelvvizsgán esett keresztül, még hozzá olyan sikerrel, hogy nyelvtudására való hivatkozással királyi dekrétummal az elbocsátás előtti napokban kinevezték. Fogas nem nyugodott bele az elbocsátásba és panasszal fordult a román közigazgatási bírósághoz. A bíróság el is rendelte, hogy a posta Fogast 15 napon belül helyezze vissza állásába, figyelemmel a többszöri sikeres nyelvvizsgájára, amelyeken igazolta az államnyelv tudást, sőt éppen e képessége alapján léptették elő. — Ennek ellenére is úgy érezzük, hogy Fogas József testvérünk sorsa meg van pecsételve, mert a román logika nem ismer pardont a magyar-irtásban.

*

Erdély magyar könyvtermeléséről érdekes statisztikát adott ki az Erdélyi Múzeumegylet.

*

<i>Megjelent</i>	<i>1930-ban</i>	<i>1934-ben</i>
Szépirodalmi mű	91	48
Vallásos irodalmi mű	37	21
Időszaki irodalmi mű	61	48
Törvények, rendeletek magyar kiad.	12	7
Tankönyv	16	10
Vegyes mű	21	8
Tudományos mű	59	73
	297	215

Romániában 1930-ban 4292

1934-ben 4550

könyv jelent meg összesen. Ehhez viszonyítva az erdélyi könyvtermelés

1930-ban 6.9^o/o-ot

1934-ben 4.7^o/o-ot

ért el, tehát egyhuszad résznel is kevesebbet, holott a Romániában élő magyarság számára az egész lakossághoz mérten — még a román adatok szerint is, — egytizedrész körül van. Eme arányta-

lanság mellett is vigasztaló az, hogy Erdélyben ma aránylag több magyar könyv jelenik meg, mint a magyar uralom alatt, viszont sokkalta kevesebb román könyv, mint akkor. Erdély magyar hírlapírása az elszakítás óta hatalmasan megerősödött, az ottani román hírlapírás ellenben vidéki színvonalra süllyedt a bukaresti román sajtó mögött.

*

Erdély őskoráról írt tudományos fejtegetésekért a román hadbíróság vád alá helyezte Roska Márton kolozsvári egyetemi magántanárt. Az Erdélyi Férfiak Egyesülete hatalmas könyvet adott ki *A történelmi Erdély* címmel. A mű Erdély történelmével foglalkozik a legrégebb időkől napjainkig, teljesen tudományos alapon. A munkatársakat Erdély legalaposabb ismerői közül választották ki. Az egyes cikkeit Gál István, Fodor Ferenc, Buday Árpád, Szilágyi István, Tamás Lajos, Pukánszky Béla, Némethy Imre, Huszár Lajos, Kampis Antal, Genthon István, Bartha Dénes, Kaiocsa Sándor, Hoffbauer László, Asztalos Miklós és Roska Márton, mind tudományosan elismert, értékes emberek írták. Ismételjük a könyv a legkomolyabb tudományos szempontok szerint készült s írói valóban kielégítették az ilyen irányú követelményeket.

Roska Márton kolozsvári egyetemi magántanár, az ottani régészeti múzeum egyik osztályának vezetője három cikket írt a kötetbe: *Erdély őskora*, *Erdély és a népvándorlások*, valamint *A honfoglalás és Erdély* címmel.

Bár a könyvet Erdélyben nem terjesztették, egy-két példány mégis eljutott oda, így a kolozsvári román hadbírószág kezébe is, amely a jeles régészt mindjárt felfüggesztette állásától és a napokban a vádirat is elkészült ellene. A *négyszáz oldal* terjedelmű vádirat Roska Mártont államellenes izgatással vádolja, amit azért követett el, hogy *1. kapcsolatot tartott fenn az Erdélyi Férfiak Egyesületével, 2. magyarul írja a helységneveket, 3. annak a tudományos fölfogásának ad kifejezést, hogy a magyarok Árpáddal együtt jöttek be Erdélybe még 896-ban s ennél fogva őslakók.*

A vádirat mindezekből beigazoltnak látja, hogy Roska Márton testestől-lelkestől revizionista, nem hajlandó elismerni a mai állapotokat, amit alátámaszt az is, hogy még mindig egyetemi magántanárnak címezi magát.

Mindezekért kellett államellenes izgatás címén hadbírószág elé állítani Roska Mártont. Az október másodikára kitűzött főtárgyalás iránt általános nagy érdeklődés nyilvánul meg Erdélyszerte, de joggal érdekli az a magyarországi közvéleményt és tudományos köreinket is egyaránt.

Ugylátszik, a „hódítók“-nak az ezerév előtti tények megállapítása is fáj s legfőképen az, hogy ez a megállapítás az akkor még nem létező „román nemzet“ javára szól.

*

Egy kolozsvári kanonok méltatlan meghurcolása. Hirschler József prelátus-kanonok, a kolozsvári katolikus egyházközség vezetője ellen biznyos részről hajsza indult meg. Alaptalanul államel-

lenes propagandával, kémkedéssel és izgatással vádolták. A hadbíróság a vádakát kivizsgálta és megállapította a vádak alaptalanságát s ez alapon Hirschler kanonok teljes ártatlanságát.

Nem nehéz kitalálni, hogy honnan fújt a szél, s hogy maga a méltatlan vádaskodás kiknek a megszokott fegyvere.

Szatmáron lerombolták Szent István és Szent László szobrát a románok. Szombatról vasárnapra virradó éjszaka hallatlanul barbár módon rombolták le és gyalázták meg a római katolikus templom épületén elhelyezett Szent István és Szent László király-szobrokat. Éjfél után 30—40 román ifjú megszállta a főteret és körülvárta a székesegyházat, az ívlámpákat eloltották, a rendőrt eltávolították, hogy többi társaik gaztettüket háborítatlanul végrehajthassák. A fiatal emberek kötelet vetettek a szobrok nyakába és lerángatták a földre s a két szoborfej kivételével izzé-porrá törték. A szoborfejeket magukkal vitték, a szobroktalpatatára pedig cédulát függesztettek ezzel a felírással: *Viszontlátásra az égben.* Vasárnap reggel fedezték fel a járókelők a gyalázatos rombolást és az összekötött rendőrt.

A barbársághoz szokott oláh körökben is nagy visszatetszést keltett a fékevesztett gyűlölet eme megnyilatkozása s *Galea* szatmári főügyész kijelentette, hogy a tettesek kézrekerítéséért a rendőrség vezetőit személyileg teszi felelőssé.

Vajjon az „államalkotók” nem késtek-e el ezzel a szigorral avagy egyáltalán hihetünk-e egy szavukban is. Trianon alkotói jól megválasztották barátjukat!

Kölcsey Ferenc dédunokáját nyugdíjából bocsátotta el a román államosút. A magyar Himnusz szerzőjének dédunokája, Kölcsey Zsigmond, volt szatmári vasúti tisztv. betegsége miatt 1933-ban nyugdíjazását kérte s 1934. jan. 1-től szabályszerűen nyugdíjazták is. Ennek ellenére román nyelvvizsgára rendelték és mert nem jelent meg, megfosztották nyugdíjától. Kölcsey Zsigmond keresettel fordult a nagyváradi ítélőtáblához s ebben előadta, hogy 1925-ben és 1927-ben kétszer is letette sikeresen a nyelvvizsgát, de ha ez nem is történt volna meg, akkor sem kötelezhető nyelvvizsgára, mert már nyugdíjas. Ezzel szemben a román vasút jogi képviselője azt bizonyígtatta, hogy a minisztériumnak joga van bárkit, bármikor nyelvvizsgára rendelni, még a nyugdíjast is. A tábla Kölcseynek adott igazat s a folytatólagos tárgyalást november 20-ára tűzte ki, amikor a nyugdíjazásra vonatkozó iratokat beszerzi.

A per kimenetelét sok-sok hasonló sorsra jutó magyar testvérünk várja, akitől hasonló módon akarja elszedni a román állam a küzdelmes munkával kiérdemelt vékony kenyeret.

K Ö Z S É G I H I R E K

A szegedi falugyűlés. Október hó 3-án lezajlott felügyülésünkön az elismerés hangján emlékezett meg községi bíránk a fővárosban székelő anyaközség bírójának, farkaslaki Dimeény Mózes ömértóságának széleskörű tevékenységeiről, amellyel az erdélyi magyar-székely menekültek és az ország több helyén települt jelképes székely községek érdekeit és közös lapunk ügyét meleg, áldozatos lélekkel szolgálta és istápolta, amit a szegedi falugyűlés hálás köszönettel vett tudomásul. Községi bíró ezután megemlékezett a nemrég elhunyt Benedek Sándorról, a Székely Egyesület elnökéről, és azon mindannyiunk előtt ismeretes segélynyújtásról, melyet az ő nevéhez fűződő Menekülteket Segélyező Iroda bonyolított le. Végül megemlékezett a Hargitaváralja jelképes székely község alapításának 15. évfordulója alkalmából a község nagyszívű alapítójáról, dr. Gagyhó Dénesről, akinek a megcsenkitott hazában szétszóródott székelység egy táborba való tömörítése érdekében kifejtett munkáját csak a halál szakíthatta meg. A falugyűlés felállással adott méltó kifejezést az elhunyt székely nagyságok iránti kegyeletének és hálás emlékezésének. Gázsó Mátyás képv. testületi tag értékes beszéde és Bardócz Salamon közs. gazda székelytárgyú előadása után Szotyori István bejelentette Szegedről való eltávozását. Állásának betöltéséről a szombati falugyűlés határoz. A falugyűlés egyhangúan elhatározta végül, hogy irattárát, könyvtárát és állandó találkozó helyét az Ipartestület székházába helyezi át.

A kiadóhivatal vezetését ideiglenesen, míg e tisztség betölthető lesz, községi bíró vette át.

Száraceutical Inceze Kálmán ny. vezérkari ezredes országoshírű előadásának teljes szövege a „Hargitaváralja“-ban fog megjelenni. A napokban a budapesti Szent Imre Kör felolvasó estélyén feltűnést keltő előadást tartott száraceutical Inceze Kálmán ny. vezérkari ezredes, amelyről a fővárosi sajtó egyhangú elismeréssel nyilatkozott. Az „Európa harca a bolsevizmussal“ c. felolvasást teljes szövegében, kérésünkre, a „Hargitaváralja“ részére engedte át a neves székely író közlés céljából. Az értékes előadás, melynek közlését közeli számunkban már megkezdjük, könyv alakban is meg fog jelenni és így az önköltségi árban eladásra kerülő műhöz azok is hozzájuthatnak, akik a „Hargitaváralját“ nem olvassák, vagy nem járatták.

A Nagyenyedi Bethlen-Kollégium Volt Diákjai Testvéri Egyesülete Budapesten október hó 17. és 18-án „Nagyenyedi Napokat“ rendez. Az első napon a Zeneművészeti Főiskola nagytermében zenetörténeti hangverseny, a második napon a Református Theológia dísztermében általános vén diáktalálkozó és egyesületi zászló felavatás lesz.

Gazdát cserélt a 600 éves koltói Teleky-kastély. Lapzártakor kaptuk Kolozsvárról a hírt, hogy a 600 éven át apáról-fiúra szállt ősi koltói Teleky-kastély, mely Jókait, Petőfit és Szendrey Juliát egykor vendégül látta, a hozzátartozó birtokkal együtt két és félmillió leiert Tibil Joan országgyűlési képviselő birtokába került. A birtok utolsó magyar gazdája, gróf Teleky János nejjével útban van Csonkamagyarország felé, hogy gyermekeikhez költözzenek. A kényszereladás fájdalmát magával hozó magyar gróft az erdélyi rabtestvé-

rek fájdalmas búcsúhangja kíséri. Az erdélyi rabok elkeseredését és fájdalmát fokozza az, hogy a magyar főúr nem rendezhette be kastélyát akarata és egyetlen óhaja értelmében gazdasági iskolának, vagy az erdélyi írók részére szanatóriumnak. Egyidejűleg jelentik, hogy az utolsó magyar birtokos atyjának, az 1892-ben elhunyt széki gróf Teleky Sándor 1848–49-beli honvédeztudós és írónak a „Petőfi somfa“ alatt kívánsága szerint elhantolt porait kihantolták és a családi sírhelyre helyezték. A 80 cm-es átmérőjű somfa — mely alatt a „Szeptember végén“ c. örökéletű vers született — átszállítására a Petőfi Társaság megtett minden intézkedést, azonban ez elé is akadályt gördítettek a körülmények. Így Teleky Jánosné grófnő a somfa egyik ép ágát és az alatta állott kőlapú asztalt hozza csak magával, mint trianon égbekiáltó igazságtalanságának emlékéit és jelvényét.

Szefhe-élet. Budapest. A fővárosi Székely Egyetemi és Főiskolai Hall-

gatók Egyesülete nagy örömmel és teljes megértéssel csatlakozott a szegedi Testvéregyesület mozgalmához és a „Hargitaváralja“ munkatársai és felkarolói kívánnak lenni, hogy közös célunk, Erdély és a magyar Jövendő harcából kivegyék részüket. Örömről fokozza az egymásratalálás és testvéri kézfogás melegsége, a mellyel példát mutattak minden székely és magyar testvérünknek, hogy egymás terhét hordozni, örömet megosztani szent kötelességünk. A magyar Jövendő csak munkánktól és erőnktől függ.

Szeged. A Szegedi Szefhe f. hó 17-én este az Egyesület helyiségeiben (Toldy-u. 4. sz.) táncestélyt rendez. Teszi ezt azzal a céllal, hogy az egyetemi ifjúság és a magyar társadalom szórakozni is kívánó tagjai, szerény keretek között, de igazi magyar légkörben módot és alkalmat találjanak léleküdtő, gondúzó mulatságra. Mindenki ott legyen, aki érzi, hogy köztünk van a hely! Szeretettel hívjuk és várjuk Testvéreinket.

László Áruház

Legolcsóbb bevásárlási forrás úri és női divatcikkekben, rövid és kötött árukban, házcipőkben és szegedi papucsokban.

E lap előfizetőinek, Baross tagoknak és egyetemi hallgatóknak 30% engedmény.

Telefon!
25-98.

Székelyudvarhelyi

Szilágyi Mózes

ortopéd — divat — különleges
cipők készítője. Készen és
rendelésre.
Gizella-tér 3. szám.

Szokolay szalámifűszer

Kitűnő kolbász és szalámi készi-
téséhez használjon kizárólag Szokolay
szalámifűszer keveréket
Kapható: **Szokolay Sándor**
Szeged, Maros-u. 27
Kérjen ismertetőt és árajánlatot!

vitéz felsőtorjai **Kováts Béla**
fényképész Horváth Mihály u. 9.

Köpecl

Bányay János

szücs és szörmeárú
üzlete
SZEGED, OROSLÁN U. 2.

Mindennemű szörme
átalakítását s megőr-
zését vállalom.

Ördög Ferenc
ruhaáruháza.

Állandóan raktáron:
férfi, fiu divat- és sport-
öltönyök, nadrágok, ulst-
veck, verberi raglán és
trenchcoatok felöltök, mindennemű
férfi és női kabátok stb. készítése.
Széchenyi-tér 16.

Hirdessen a
„Hargitaváraljában,,

Saját érdekében cselekszik. ha
hirdetést ad a „Hargitaváralja“ c.
hetilapban, mert a székelység csak
így tudja barátait megismerni és
támogatni.